

LLYWODRAETH CYMRU
DEDDF IS-DDEDDFAU LLYWODRAETH LEOL (CYMRU) 2012
CANLLAWIAU AR GYFER IS-DDEDDFAU ENGHREIFFTIOL SET 3:
MANGREOEDD DIFYRRWCH

Cyflwyniad

1. Deddf leol a wneir gan gorff statudol, megis Cyngor sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru, o dan bŵer galluogi mewn Deddf Senedd y Deyrnas Unedig neu Ddeddf Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw is-ddeddf.
2. Mae is-ddeddfau enghreifftiol yn gweithredu fel templed i Gynghorau pan fyddant yn drafftio is-ddeddfau ac yn nodi geiriad priodol ar gyfer is-ddeddfau mewn perthynas â nifer o wahanol bynciau. Fodd bynnag, ni ddylid mabwysiadu'r holl enghreifftiau gyda'i gilydd, ond yn ôl yr angen er mwyn mynd i'r afael â phroblem sy'n bodoli eisoes.
3. Ar ôl i gyngor gadarnhau bod y broblem y mae angen ymdrin â hi yn cael ei chwmpasu gan is-ddeddf enghreifftiol benodol, dylai'r Cyngor ddod o hyd i gopi ohoni ar wefan Llywodraeth Cymru a'i addasu yn ôl ei anghenion. Bydd y nodiadau cyfarwyddyd cysylltiedig yn helpu gyda'r broses ddrafftio. Dylai cynghorau hefyd ddilyn y weithdrefn berthnasol o dan Ddeddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012.
4. Argymhellir y dylai cynghorau ddilyn yr is-ddeddfau enghreifftiol er mwyn lleihau'r risg o broblemau drafftio neu osgoi gweithredu is-ddeddfau nad ydynt yn addas at y diben.
5. Dylid darllen y nodyn cyfarwyddyd a ganlyn ynghyd â'r is-ddeddfau enghreifftiol a *'Chanllawiau Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012, gan gynnwys y Canllawiau Statudol, i Awdurdodau Lleol yng Nghymru, Cynghorau Cymuned a Thref, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol a Cyfoeth Naturiol Cymru'*, a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae'r canllawiau hyn i'w cael ar wefan Llywodraeth Cymru drwy ddilyn y ddolen ganlynol: <https://llyw.cymru/topics/localgovernment/local-government-byelaws/?skip=1&lang=cy>
6. Lluniwyd y nodyn cyfarwyddyd hwn yn benodol er mwyn cefnogi'r defnydd o is-ddeddfau enghreifftiol Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud â mangreoedd difyrrwch a wneir o dan adran 75 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd 1961, fel y'i diwygiwyd gan adran 22 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 ac adran 20 o Ddeddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012.

Rhagor o wybodaeth/pwyntiau cyswllt

7. Dylid anfon unrhyw ymholiadau am yr is-ddeddfau enghreifftiol hyn i:

Tîm Polisi Partneriaethau Llywodraeth Leol
Llywodraeth Leol: Yr Is-adran Trawsnewid a Phartneriaethau
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd

Y Pŵer Galluogi

8. Mae adran 75 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd 1961, fel y'i diwygiwyd gan adran 22 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 ac adran 20 o Ddeddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn caniatáu i awdurdodau lleol wneud is-ddeddfau er mwyn rheoleiddio'r defnydd o fangreoedd difyrwch sydd ar agor i aelodau'r cyhoedd; i sicrhau mynedfeydd ac allanfeydd diogel a digonol i mewn i'r fangre ac allan ohoni; i ddarparu ar gyfer atal a rhwystro niwsans a chadw amodau glanweithdra, glendid, trefn a diogelwch cyhoeddus; ac i atal achosion o dân a allai beryglu stondinau etc a ddefnyddir yn y fangre.
9. Nid oes angen i is-ddeddfau a wneir o dan adran 75 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd 1961 gael eu cadarnhau gan Weinidogion Cymru o dan Ddeddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012. Nodir y weithdrefn ar gyfer gwneud y cyfryw is-ddeddfau yn adran 6 o'r Ddeddf honno, sydd hefyd yn gorfodi dyletswydd i ymgynghori ag unrhyw berson (gan gynnwys, lle y bo'n gymwys, gyngor cymuned) y cred yr awdurdod fod y mater yn debygol o fod o ddiddordeb iddo neu effeithio arno.
10. Mae'r is-ddeddfau yn cynnwys gwybodaeth dechnegol gymhleth a manwl, e.e. mewn perthynas â rhagofalon tân, yr ystyrir ei bod yn hanfodol ar gyfer cadw diogelwch cyhoeddus. Dylid cynnal safonau unffurf ledled y wlad i'r graddau y bo hynny'n bosibl. Nid yw'n ddymunol bod amrywiadau lleol mewn perthynas â materion diogelwch cyhoeddus.
Dylid, felly, mabwysiadu'r is-ddeddfau fel pecyn yn ddiwyro.

Ymgynghori

11. Mae adran 6 o Ddeddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012 yn gosod dyletswydd i ymgynghori ag unrhyw berson (gan gynnwys, lle y bo'n gymwys, gyngor cymuned) y cred yr awdurdod fod y mater yn debygol o fod o ddiddordeb iddo neu effeithio arno.
12. Mae adran 75(9) o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd 1961 hefyd yn darparu bod rhaid i awdurdod lleol yng Nghymru sy'n bwriadu gwneud is-ddeddf o dan yr adran hon ymgynghori â'r cyrff cynrychioliadol priodol ar faterion yr eir i'r afael â hwy gan yr is-ddeddf arfaethedig. Y cyrff hynny yr ymddengys i'r awdurdod eu bod yn cynrychioli buddiant y rheini sy'n ymgymryd â ffeiriau pleser ac adloniant o dan adran 75 yw'r cyrff cynrychioliadol priodol.
13. Mae adran 75(11) o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd 1961 hefyd yn darparu bod rhaid i awdurdod lleol yng Nghymru sy'n gwneud is-ddeddf yn unol ag adran 75(1)(d) ymgynghori â'r awdurdod tân ac achub perthnasol ar faterion yr eir i'r afael â hwy gan yr is-ddeddf arfaethedig. Yr awdurdod tân ac achub perthnasol yw'r awdurdod tân ac achub o dan Ddeddf y Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 ar gyfer yr ardal y mae'r is-ddeddf yn gymwys iddi. Mae adran 75(1)(d) yn darparu y caiff awdurdod lleol wneud is-ddeddfau ar gyfer atal achosion o dân a allai beryglu strwythurau a ddefnyddir mewn cysylltiad â ffair bleser, ac ar gyfer lleihau'r risg o'r cyfryw achos o dân, a'i ymlediad, a'i dyletswydd hwy fydd gorfodi'r cyfryw is-ddeddfau. Fodd bynnag, dylid nodi o dan adran 75(1A) o Ddeddf

lechyd y Cyhoedd 1961, ni ellir gwneud is-ddeddf o dan adran 75 mewn perthynas â ffair bleser, i'r graddau bod yr is-ddeddf yn ymwneud ag unrhyw fater y gorfodir neu y gellid gorfodi gofynion neu waharddiadau mewn perthynas ag ef gan neu o dan Orchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005.

Defnyddio'r Is-ddeddfau Enghreifftiol

14. Mae geiriau mewn print italig yn rhoi cyfarwyddyd ar sut i addasu'r is-ddeddf enghreifftiol (e.e. "*rhowch enw*") neu'n rhoi disgrifiad manylach o'r hyn a gwmpesir gan yr is-ddeddf enghreifftiol pan fo nifer o is-ddeddfau enghreifftiol yn ymwneud â'r un pwnc.
15. Yn gyffredinol, defnyddir cromfachau sgwâr i nodi:
 - (1) geiriau ychwanegol, y gall fod yn briodol eu defnyddio mewn rhai achosion (e.e. "[Y tu allan i'r manau dynodedig]");
 - (2) dewis o eiriau; neu
 - (3) "rhifau y bydd angen eu diweddarau, yn ôl pob tebyg, wrth olygu'r set o is-ddeddfau enghreifftiol (e.e. Atodlen [1])
16. Os bydd yr is-ddeddfau yn cynnwys atodlenni neu fapiau, dylai'r rhain ymddangos cyn sêl y Cyngor.

Darpariaethau dehongli

17. Dylid defnyddio'r ddarpariaeth ddehongli gyffredinol i ddiffinio termau a ddefnyddir sawl gwaith yn nhestun yr is-ddeddfau. Dim ond y diffiniadau yn y rhestr sy'n ymddangos yn nhestun yr is-ddeddfau enghreifftiol a ddewiswyd gan y Cyngor y dylai'r Cyngor eu defnyddio. Os bydd gair a ddiffiniwyd ond yn ymddangos yn nhestun un o'r is-ddeddfau y mae cyngor yn bwriadu ei mabwysiadu, dylid cynnwys y diffiniad hwnnw yn nhestun yr is-ddeddf berthnasol, fel is-baragraff ar wahân os oes modd.

Terfynau oedran

18. Mae adran 75 o Ddeddf lechyd y Cyhoedd 1961 yn galluogi awdurdodau lleol i gynnwys darpariaeth yn yr is-ddeddfau sy'n ymwneud â'r oriau y mae mangreoedd difyrrwch ar agor i'r cyhoedd, er mwyn sicrhau diogelwch cyhoeddus, lleihau'r perygl o dân, ac ar gyfer glendid ac osgoi niwsans. Mae tu hwnt i gwmpas yr awdurdodau, felly, i wneud is-ddeddf sy'n gorfodi terfynau oedran neu sy'n eithrio pobl ifanc dan oed. I'r perwyl hwn, ni chynhwysir unrhyw is-ddeddf sy'n ymwneud â therfyn oedran yn yr is-ddeddfau enghreifftiol, ac ni ddylid ychwanegu'r cyfryw is-ddeddf.

Oriau Agor

19. Ni ddylid caniatáu fel arfer i reolwr mangre difyrrwch gadw'r fangre ar agor ar ôl canol nos, er mwyn osgoi aflonyddwch yn lleol, ond gall cyngor ragnodi oriau agor i adlewyrchu amgylchiadau lleol.
20. Wrth benderfynu pa oriau agor i'w gorfodi ar fangreoedd difyrrwch, dylai awdurdodau lleol roi pwysau dyledus ar unrhyw gyfyngiadau presennol a orfodir fel amodau rhoi caniatâd

cynllunio, o dan adran 72 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ac ystyried a allant wyro oddi wrthynt neu a oes angen iddynt wneud hynny.

Atal Tân

21. O dan adran 75(1)(d) o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd 1961, gall awdurdodau lleol yng Nghymru wneud is-ddeddfau ar gyfer atal achosion o dân a allai beryglu strwythurau a ddefnyddir mewn cysylltiad â ffair bleser ac ar gyfer lleihau'r risg o dân ac ymlediad tân.
22. Fodd bynnag, mae adran 75(1A) o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd 1961 yn darparu na ellir gwneud unrhyw is-ddeddf o dan yr adran honno mewn perthynas â ffair bleser, i'r graddau y bo'r is-ddeddf yn ymwneud ag unrhyw fater y gorfodir neu y gellid gorfodi gofynion neu waharddiadau mewn perthynas ag ef gan neu o dan Orchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005. I'r perwyl hwn, ni chynhwysir is-ddeddfau enghreifftiol sy'n ymwneud ag atal tân y mae Gorchymyn 2005 hefyd yn mynd i'r afael â hwy.

Rheoliadau Rhagofalon Tân (Yn y Gweithle) 1997

23. Bydd darpariaethau Rheoliadau Rhagofalon Tân (Yn y Gweithle) 1997, fel y'i diwygiwyd, yn gymwys lle y mae unrhyw ran o'r fangre difyrrwch yn cael ei defnyddio fel gweithle, fel y'i diffiniwyd gan y Rheoliadau hynny. Gall cynghorau ddymuno darllen Nodyn Canllaw'r Swyddfa Gartref a'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE), *Fire Safety: An Employer's Guide*.

Ffeiriau a Pharciau Difyrrwch: Canllawiau ar arferion diogel HSG175 a Parciau Difyrrwch: Canllawiau ar arferion diogel HSG175

24. Mae Arolygwyr HSE yn gyfrifol am orfodi Deddf Iechyd a Diogelwch yn y gwaith etc 1974 ar safleoedd ffair. Mae canllawiau a baratowyd gan HSE ar gyfer y diwydiant yn cynnwys Ffeiriau a Pharciau Difyrrwch: Canllawiau ar arferion diogel HSG175 sy'n disgrifio'r mesurau sy'n angenrheidiol i ddiogelu aelodau'r cyhoedd a gweithwyr yn nhermau rheoli iechyd a diogelwch gan wahanol ddeiliaid dyletswydd y gellid dod ar eu traws ar unrhyw safle ffair. Mae'r canllawiau hefyd yn cynnwys manylion y gofod atal tân rhwng carafannau llety y cytunwyd arno rhwng Urdd Siewmyn Prydain Fawr a'r Swyddfa Gartref; rhagofalon tân cyffredinol eraill y cytunwyd arnynt â'r Swyddfa Gartref, ac argymhellion ar ddefnyddio trydan yn ddiogel ar gyfer aelodau'r cyhoedd a gweithwyr.

Gwahardd o'r fangre

25. Mae geiriad yr is-ddeddf enghreifftiol yn seiliedig ar adran 140 o Ddeddf Trwyddedu 2003 sy'n ymdrin â chaniatáu ymddygiad afreolus ar safle trwyddedig. Fe'i cynlluniwyd i gael effaith debyg.

Dirymu

26. Mae testun yr is-ddeddf enghreifftiol hon, y gellir ei defnyddio i ddirymu is-ddeddfau, yn cynnwys nifer o gyfarwyddiadau y gall fod angen ymhelaethu arnynt:

“rhowch enw” – yr enw perthnasol fydd enw'r Cyngor a wnaeth yr is-ddeddfau, hyd yn

oed os nad y cyngor hwnnw yw awdurdod lleol yr ardal honno mwyach neu os yw bellach yn ddarfodedig.